Málokdy se podaří příspěvek z Mazikongresu protlačit za hranice zdí zdejší kavárny a ještě menší je šance, že tento rozproudí větší společenskou aktivitu.

A to ani nemusím mluvit o tom, že někteří z přednášejících za uplynulé roční období neměli srovnatelné možnosti prezentace svého díla jako někteří jiní.

V online rozhovorech se o svém výzkumu či o výzkumech jiných kolegů nezmínil v Plzeňském deníku ani Odcházející doktor Náhlý 01, ani v Berounském deníku Nikam neodcházející 02 docent Mazut. Který – a to podotýkám – je zakladatelským mozkem těchto setkání.

A který k tomu dostal další jedinečnou šanci v Mazikongresu tematicky blízkém deníku Šíp 03.

Ač je pochopitelné, že v silné konkurenci bojící se Brejchové a svlékající se Hany Vágnerové 04 není snadné prorazit, odbýt zvědavé čtenáře slovy: *„Starám se o strašidla, poklad i medvěda“*, je neomluvitelné.

Jak v tomto světle působí nijak sebestředná snaha, která nese své ovoce dokumentované překládanými články z tištěných i internetových médií. 05

Dávám vám na odiv díla novinářek Šaškové a Šopejstalové, která jsou prvními vlaštovkami, jež nastavují zrcadlo minimálně všem kolegům přednášejícím 06.

Vlaky po ní nejezdily. Nedodělanou železnici chtějí vyhlásit za památku

Ale abychom se dostali k novým poznatkům v bádání o H. B. Štrosberkovi. My jsme si vloni v den 187 výročí narození tohoto Krále železnic připomněli jeho dráhu směřující od novinaření v Anglii, přes výkupy textilu z havarovaných lodí v Americe, pojišťovnictví v Německu, až po zářnou kariéru průmyslníka a stavitele v Čechách 07. Ten v okolí vybudoval rozsáhlé průmyslové impérium, které mělo zaručit nejen

rozkvět panství, ale zejména rozkvět Štrosberkův, Zbiroha a přestavbu hradu Točník v moderní sídlo tohoto průmyslníka 08. Víme také, že Henry Bethel dostal do finančních problémů a tak se pokusil v roce 1872, který byl jinak v Čechách rozbouřen jen vydáním prvního čísla Časopisu pro pěstování matematiky a fysiky o pojistný podvod.

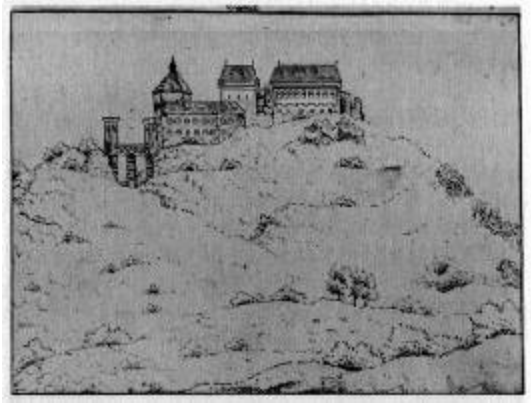

Zřejmě i pod vlivem četby tohoto matematicko fyzikálního Hustleru 09 si dal HB všech svých pět dohromady a pomohl přírodní katastrofě v podobě povodně, která zaplavila nejen okolní kraj, ale ve výsledku i nedomyšlené plány průmyslníka na opětovné zbohatnutí.

Tento cizácký kšeftmen z Berlína 10, jak ho zdejší obyvatelstvo nazývalo, si brzy získal přízeň dělníků, rolníků a cočkařů mj. i tím, že jim dohodil ubytování přibližně 3000 dělníků z Itálie a Německa, takže ceny zdejších pokojů ve chlévech se vyšplhaly do výše cen pronájmů luxusních pokojů v Praze.

Všechno své dělnictvo navíc nechal uniformovat a nosit výrazný klobouk, který na ozdobném řemenu nese na žlutém plechu velká písmena ST a z něj vychází dva červené střapce. 11 (Jako detail se v této chvíli jeví, že kroj, který stojí 16 zlatých je jeho nositelům účtován, takže jsou jim strhávány vždy dva zlaté měsíčně z platu.)

A když si ukážeme, jakými zlatými byli dělníci vypláceni, bude nám celá situace o mnoho jasnější. 12 (Jeden ZLATÝ - šlo o stříbrný peníz, který si běžný dělník mohl v té době vydělat i za týden práce).

Dělnictvo však o krachu HB nic nevědělo. V kraji dokonce zlidovělo: *„Budem tak dlouho pracovat, dokud nebudeme boháči, a velcí páni žebráky. Dokud mi nebude Strousberg boty cidit, a Rothšild šaty klepat, nedám sa do práce. Jsem ale věru zvědav, jak dlouho to bude ještě trvat než budu boháčem. Jsou tomu už tři měsíce co strikuju a pranic nedělám, a posud nemám nic.“*

Zdejší krajina došla mohutnými Štrosberkovy zásahy, kdy bylo během pár let vykáceno 1,5milionu m^3 dřeva ke značné průmyslově přeměně. 13 Dobové svědectví opět líčí: *„Nadešly lesům Zbirovským smutně památné roky, kdy majitelem panství stal se král železnic Dr. Strousberg. Tehdy z lesů prchly dobré víly.“*

O těchto baronových činech podává o mnoho let později již nijak nepřikrášlené svědectví i Daniel Landa. 14

Co naplat, Štrosberkův krach v podobě příliš mnoha

fosforu v železné rudě, je stále na pořadu dne. Štrosberk však jako pravý podnikatel přichází s novou myšlenkou, se kterou se obrací nejen k finančním ústavům, ale i k vlastním odekorovaným pracujícím: 15 *„Přestaňte věřit, že peníze jsou jen zlaťáky vysázené na stůl. Vstupte s odvahou do světa burzovních spekulací. Hotovostní platba je brzdou vašeho vzletu a anachronismem moderní doby. Oč elegantnější je platba vlastní akcií, obligací či jakýmkoliv cenným papírem! Dáváte druhé straně naději na něco, co v daném okamžiku vůbec není a motivujete partnera k maximální účasti na společném díle. Jistěže akcii koupí jen ten, kdo jí věří. Proto musíte mít absolutní kredit, naprostou důvěru akcionářů ve vaše podnikání. Dosáhnete jí neselhávajícím úspěchem a spojením s těmi, kdo v očích veřejnosti kredit mají či alespoň budí jeho zdání.“*

Je třeba říct, že dělnictvo svému baronovi věří a ukládá své peníze do akcií. Akcií, kterých bylo za 8 milionu zlatých vydáno 8×víc, než mělo.

To už se ale píše rok 1873, který ve světě nepřinese větší novinu, než získání derivátu morfin, zvaný heroin. Štikou v klidném světě je tak i nadále Štrosberk 16, jež neváhá po svých fingovaných akciových úspěších zakládat i fingované společnosti, na něž převádí finanční a výrobní prostředky podle okamžité potřeby a na tyto „zdravé“ fabriky si dále půjčuje, emituje nové a nové série cenných papírů se stále menším krytím. Lze tak říct, že po Štrosberkovu příspěvku do železničního stavitelství, kdy postavil v Čechách první funkční železniční tunel 17, dodává baron tomuto slovu i další význam, který dojde širšímu uplatnění v dnešní době a stává se tak pravým průkopníkem.

Jednou z mála radostí Štrosberka v tomto roce je slavnostní zprovoznění koňky v Brně 18, na kterou baron dodával koleje a jejíhož otevření se osobně zúčastnil. Baron vůbec v Brně dochází obliby místního převážně německého obyvatelstva.

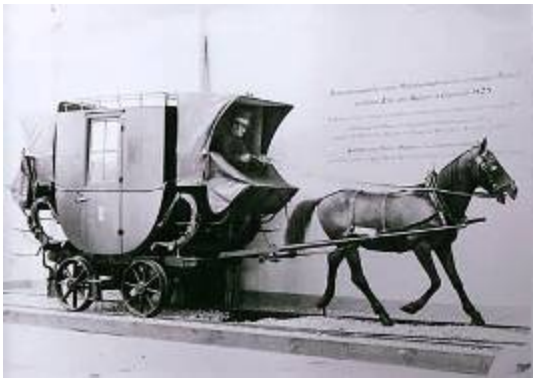

To si bere k srdci slova o Štrosberkovi, která napsal Friedrich Engels 19 v dopise Karlu Marxovi: *„Největší muž v Německu je bezpochyby ten Štrosberk. Ten chlap bude příštím německým císařem. Všude, kam člověk přijde, se mluví o Štrosberkovi.“*

Rok 1874, jinak dějinně celkem nevýrazný, je rokem, kdy byl v Čechách uspořádán první ročník Velké pardubické, v Irsku Sanford Flemming navrhl jednotný 24hodinový čas, Island vyhlásil autonomii a v Brně byl ukončen provoz koňky 20.

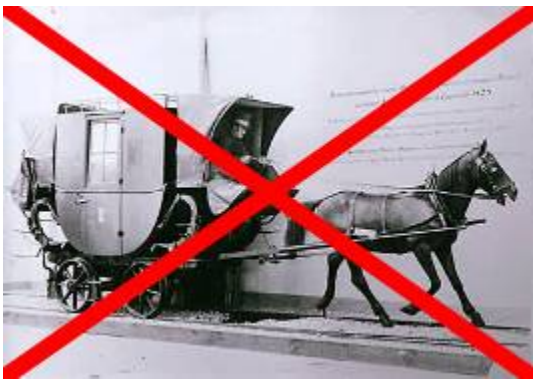

Další rok Štrosberkova života, rok 1875, v baronově životě již dvaapadesátý, znamená jeho částečné stažení z Čech. Na baronův majetek v Čechách je vyhlášen konkurz a na kraj dosedá bída. Baron v tomto roce, kdy umírají dva jeho největší inspirativní zdroje, zakladatel pražské paroplavby František Dittrich 21 a dánský pohádkář Hans Christian Andersen 22, hledá spásu ve všemocném a nedozírném Rusku, které se zdá pro jeho velkolepé plány jako stvořené.

To už se ale dostáváme do roku 1876. V USA je

nařízeno vystěhování všech indiánů do rezervací, Graham Bell patentuje vynález telefonu, náčelník Siouxů Splašený kůň [23] poráží generála George Crooka, (po osmi dnech v daleko klidnější bitvě poráží plukovníka Custra i Sedící býk), Karl von Linde vynalezl čpavkovou ledničku a v Brně byl zahájen provoz druhé koňské tramvaje [24].

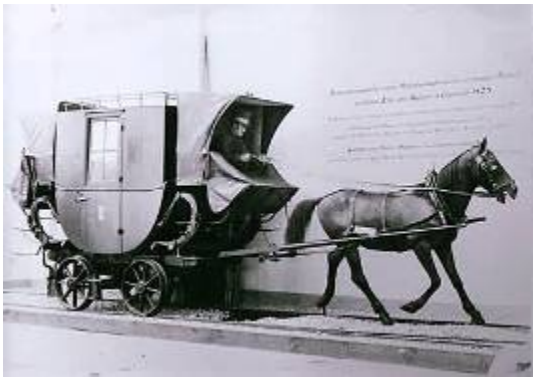

Henry Bethel v Moskevské komerční bance [25] vybírá milionové zálohy na fiktivní cenné papíry, což v tamních poměrech není nikomu příliš divné. V Čechách se zatím provaluje, že jeho akci zde vydané jsou bezcenné, dluží na pohledávkách 94 milionů marek a na zdejších 25.000 obyvatel padá bída [26]. To dokresluje i zápis výběrčího mýta ve Strašnicích Matěje Štorkána, který si stěžuje Okresnímu výboru: *„Co máme u hospodářů brát mýta, když jsme je upomínali, tak nám řekli, až dostanou od Strousberga, tak nám zaplatěj…“* Protože Štrosberkovy povozy neplatily žádné poplatky za používání okresních silnic, přišlo na mizinu i tak poklidné zaměstnání jako je povolání mýtného. Matěj Štorkán si dále stěžuje na to, že za říjen utržil velmi málo peněz na vybírání mýtného: *„Prosíme,“* píše ve svém dopise Okresnímu výboru, *„aby Okr. výbor … vzal ohled, jaký zmatek nás natrefil. Skrze Strousberga nám dočista nic nejede, by nevybíráme ani 1 zl. r. č., z čeho máme platit, kdy žádný povoz nejede, my už jsme prodělali 589 zlatých,*

to už nejni k vyderžení …“

Rok 1877 je rokem, kdy se poprvé hraje Wimbledon, Julius Petri vynalézá Petriho misku, v Americe umírá na svůj nezřízený život Splašený kůň 27 a v Čechách se konají veřejné dražby Štrosberkovo zkrachovalých podniků, které… a to je opět paradoxem ~~doby~~ kraje … si nemůže dovolit nikdo koupit, takže je získává Vídeňská hypoteční banka, která je obratem pronajímá do roku 1880 za peníze z Ruska nikomu jinému, než Henry Bethel Štrosberkovi. 28

Rok 1878 neznamená ve světě nic jiného, než na jedné straně (té ateistické) ve státě Collorado nález gigantického obratle saropodního dinosaura a na straně věřících problém, jak toto vysvětlit v Bibli (vše je nakonec vyřešeno ztrátou onoho obratle).

Rok 1879 zakládá Štrosberk Aufgelassene Strousberg bahn 29 a přesouvá své aktivity do země, která je svojí LEGÉRNOSTÍ, pardon čte se to LEŽÉRNOSTÍ, tak daleko, že o baronových aktivitách v polovině Evropy od Anglie, přes Německo, Štýrsko, Čechy, Moravu – tedy, resp. Brno, Rumunsko až po Rusko, neví nic a Henry Bethel zde získává zakázku na železniční trať Paříž – Narbonne, tedy až na pobřeží Středozemního moře. Na to se vrací do Ruska, aby z důvěřivé komerční banky vybral další peníze na své plány ve Francii, v Petrohradě je však zatčen 30, z Ruska vyhoštěn a vedení moskevské banky je odsouzeno k žaláři.

Roku 1880 vynalézá František Křižík obloukovou lampu

a v Brně je ukončen provoz 2. koňské tramvaje 31. I přes tuto brněnskou koňskodrážní sinusovku však Henry nabádá brňany k tomu, aby přes počáteční neúspěchy v podobě klouzajících podkov brněnských valachů po kolejích, věřili úspěchu železnice a dál své město zkrášlovali.

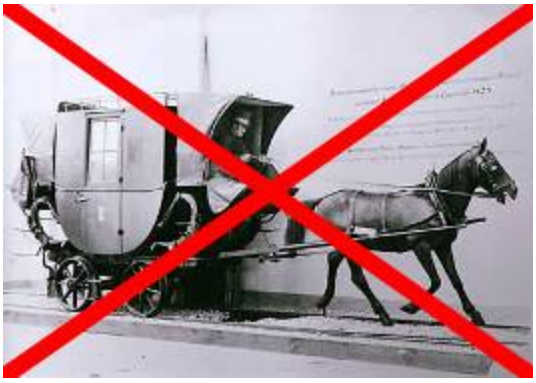

Je jasné, že bez peněz z Ruska není možné si dále pronajímat vlastní hutě v Čechách, ani pokračovat ve stavbě 900km dlouhé pařížsko-narbonnské dráhy. Ale Henry Bethel se nevzdává! Se svým citem pro kšeft jde alespoň radit. A to francouzům. Už se nesoustředí na železnici, ale objevuje kouzlo vody a po svém již dříve zmiňovaném vzoru Dittrichovi, se přiklání k paroplavbě a k tomu, aby mohl radit se stavbou panamského průplavu Ferdinandu Lessepsovi 32.

K tomu ho inspiruje i jediná významná událost roku 1881 – uzavření úžiny Bospor a Dardanely.

Štrosberk byl vždy zvyklý pracovat s velký počtem lidí – vzpomeňme jeho 3000 dělníků usazených mezi Františkovem a Točníkem, ale počet Panamanů 33, které dostal k práci ve střední Americe se po chvíli i nad jeho síly.

Roku 1882 je tak účet za Štrosberkovy rady v budování panamského průlivu, dlouhém 81km, velkolepý. Po ručně vymýcené cestě pro průplav, zmapování a zaměření budoucí cesty, nepříjemných nemocech, jako byly malárie a žlutá zimnice, kterou přenášeli komáři, dalších problémech s řekou Chagres a v období dešťů a přicházejícími sesuvy půdy, je hotova zhruba jen ¼ práce, při které ale zemřelo už 18.000 lidí. A Henrymu se nedaří vysvětlovat ani to, že položení pražců a kolejí by urychlilo práci. Naráží na stále tupý francouzský odpor, který tvrdí, že se buduje průplav a ne železniční koridor Hořovice-Plzeň 34. Henry se tedy vrací ze svého posledního světoběžného dobrodružství do svého domu do Německa a svůj už i osobní krach

těžce nese. Stahuje se do ústraní.

Posledním nádechem génia své doby je návštěva francouzských dílen Frédericka Augusta Bertholdiho a Gustava Eiffela 35, kteří hledají námět pro sochu, která by vyjádřila francouzské sympatie k nově vznikající republice za Atlantským oceánem. Henry navrhuje Bertholdimu 36 sochu, která by nesla ideály antického Řecka, přinášela světlo a naději a měla zároveň mladistvé rysy některého význačného muže současné doby. Po prvních hliněných modelech v životní velikosti a baronových razantních zásazích do obličejové části sochy je toto jeho vměšování do díla Eiffelem a Bertholdim razantně odmítnuto a jako předloha pro sochu zvolena nikoli mužská, ale ženská postava, konkrétně Isabella Eugenie Boyerová-Singerová, vdova po proslulém výrobci šicích strojů 37. Ze Štrosberkovy ideje, která zahrnovala přítomnost ducha význačného muže doby v soše je tedy využito „jen krejčího“ Isaaka Singera. Ale i přesto se podařilo něco ze Štrosberka do sochy dostat – a to, což je dokumentováno fotografií setkání Štrosberka s Eiffelem 38 – prstoklad levé ruky sochy a vzhled pochodně.

Rok 1883 je dokonce i Wikipedií zmiňován jako klidný a nejvýraznější událostí je vyhynutí zebry kwaga 39.

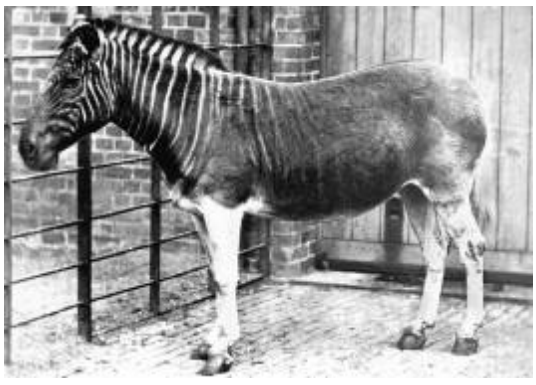

Ale to už se věnujme 60. roku Štrosberkova života, jeho poslednímu, tedy roku 1884. V roce, kdy na světlo světa přišli takoví budoucí velikáni letectví jako Vasilej Slesarjev, Alonzo Decker, Claude Dornier či August Piccard, se v českých zemích připojí obec Holešovice-Bubny k městu Praze jako nová pražská čtvrť nazvaná Praha VII. Ale co v Praze – v Brně, 31. května, v den úmrtí barona Henry Bethela Štrosberka, je uvedena do provozu parní kolejová tramvaj 40 a co víc – na střeše

domu č. 31 na rohu Hybešovy ulice, je vztyčena česká socha Svobody [41]-[42], která nese ideály Štrosberkovy (jde tedy o muže) a v obličeji je géniovy nápadně podobná.

A na samotný závěr - Je až paradoxní, že zchudlí dělníci ze Štrosberkových českých závodů, kteří odsud houfně odplouvali ze Zbirožska do Ameriky, první, co viděli, byla opět práce Štrosberka [43].

THE END